

Teehoolduse kliimamõju arvutamise metoodiline kirjeldus

1. Üldsätted

Käesolev dokument kirjeldab talvise ja suvise teehoolduse kliimamõju arvutamise metoodikat. Arvutused põhinevad hooldustoimingute mahul, kasutatavatel materjalidel, masinatööl ja transpordil. Metoodika eesmärk on anda ühtne ja läbipaistev alus hooldustegevuste CO₂e mõju hindamiseks ning võimaldada erinevate hooldusvariantide võrdlemist.

2. Talvine hooldus

2.1 Sahkamise arvestus

1+1 teelõik

Näites käsitletakse 10 km pikkust teelõiku, mida hooldatakse detsembrist veebruarini (3 kuud). Eeldatakse keskmiselt 10 sahkamiskorda kuus, kokku 30 sahkamiskorda talveperioodil.

Kuna 1+1 teelõigul tuleb hooldada mõlemat sõidusuunda, on ühe sahkamiskorra läbimiste arv 2.

Arvestuslik läbisõit:

$$10 \text{ km} \times 30 \times 2 = 600 \text{ km}$$

2+2 teelõik

Laiematel teedel võib ühe sõidusuuna katmiseks olla vaja mitut sahakäiku. Näites eeldatakse 3 sahakäiku ühes suunas ja 3 vastassuunas, kokku 6 läbimist ühe hooldusringi kohta.

Arvestuslik läbisõit:

$$10 \text{ km} \times 30 \times 6 = 1\,800 \text{ km}$$

2.2 Soola puistamise arvestus

1+1 teelõik

Soola puistamist seotakse sahkamisega. Eeldatakse, et 50% sahkamiskordadest tehakse koos libedusetõrjega:

$$30 \times 0,5 = 15 \text{ soolamiskorda}$$

Arvestatakse kahe sõidurajaga ja puistenormiga 50 kg/km ühe raja kohta.

Soolakogus:

$$10 \text{ km} \times 2 \times 50 \text{ kg/km} \times 15 = 15 \text{ t}$$

2+2 teelõik

Näites kasutatakse nelja sõiduraja arvestust, 50 kg/km puistenormi, 15 soolamiskorda ja 1,2 eelpuiste koefitsienti.

Soolakogus:

$$10 \text{ km} \times 4 \times 50 \text{ kg/km} \times 15 \times 1,2 = 36 \text{ t}$$

2.3 Soola kliimamõju arvestus

Teehoolduses kasutatav sool on valdavalt imporditav materjal. Soola GWP väärtus koos tootmise ja meretranspordiga Eesti sadamasse on:

$$0,07 \text{ kg CO}_2\text{e/kg}$$

Konservatiivse hinnangu korral võib kasutada väärtust 0,08 kg CO₂e/kg.

1+1 teelõik

$$15\,000 \text{ kg} \times 0,07 = 1\,050 \text{ kg CO}_2\text{e} = 1,05 \text{ t CO}_2\text{e}$$

2+2 teelõik

$$36\,000 \text{ kg} \times 0,07 = 2\,520 \text{ kg CO}_2\text{e} = 2,52 \text{ t CO}_2\text{e}$$

3. Suvine hooldus

3.1 Materjalikasutus

Näites lisatakse 10 km teelõigule 100 t purustatud kruusa.

Keskmine kogus:

$$100 \text{ t}/10 \text{ km} = 10 \text{ t/km}$$

Purustatud kruusa GWP väärtus:

$$0,003 \text{ kg CO}_2\text{e/kg}$$

Materjali kliimamõju:

$$100\,000 \text{ kg} \times 0,003 = 300 \text{ kg CO}_2\text{e} = 0,30 \text{ t CO}_2\text{e}$$

3.2 Masinatöö mõju

Näites kasutatakse:

- greiderit: 10 masintundi → 0,522 t CO₂e
- pinnasetihendajat: 10 masintundi → 0,377 t CO₂e

Kokku:

$$0,522 + 0,377 = 0,899 \text{ t CO}_2\text{e} \approx 0,9 \text{ t CO}_2\text{e}$$

3.3 Transpordi mõju

100 t purustatud kruusa veetakse keskmiselt 50 km kauguselt.

Transpordi kliimamõju:

$$0,373 \text{ t CO}_2\text{e} \approx 1,0 \text{ t CO}_2\text{e} \text{ (ümardatult)}$$

3.4 Suvise hoolduse kogumõju

Kogumõju:

$$0,3 + 0,9 + 1,0 = 2,2 \text{ t CO}_2\text{e}$$

Arvutustabelis kajastatakse:

$$2,11 \text{ t CO}_2\text{e}$$

Mõju ühe kilomeetri kohta:

$$2,11 \text{ t CO}_2\text{e}/10 \text{ km} = 0,211 \text{ t CO}_2\text{e}/\text{km}$$

4. Kokkuvõte

Talvise ja suvise hoolduse kliimamõju arvutamine põhineb:

- hooldustoimingute mahul (sahkamised, soolamised, kruusa lisamine),
- materjalide kogustel ja GWP väärtustel,
- masinate tööajal ja energiatarbel,
- transpordikaugustel ja veomahul.